כיתות י'–י"ב | חינוך פיננסי | שיעור 2 מתוך 2 | 45 דק' | מתאים למלכתי ולממלכתי-דתי

ציר 4: חיסכון והשקעות – בין סיכוי לסיכון | נוצר בבינה מלאכותית

📈 סיכוי וסיכון: מניות, אג"ח, פיזור ודגלים אדומים

🎯 מטרות השיעור

- להבחין בין מניה, אגרת חוב וקרן מחקה מדד
- להסביר את הקשר בין סיכון לתשואה ואת התועלת שבפיזור ובטווח זמן ארוך
- לזהות סימני אזהרה (דגלים אדומים) בהצעת השקעה

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. מה, לדעתכם, ההבדל בין לשים כסף בחיסכון בבנק לבין לקנות מניה?
2. אם מישהו מבטיח לכם רווח של 30% בחודש בלי שום סיכון, מה תחשבו?
3. למה, לדעתכם, אומרים "לא לשים את כל הביצים בסל אחד"?

למורה: 1. בחיסכון בבנק הסיכון נמוך והריבית ידועה מראש; במניה אפשר להרוויח יותר אבל גם להפסיד. 2. סימן אזהרה: אין תשואה גבוהה בלי סיכון. 3. פיזור: אם השקעה אחת נופלת, האחרות יכולות לאזן. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

מניה

חלק קטן בבעלות על חברה. אם החברה מצליחה, ערך המניה יכול לעלות; אם לא, הוא יכול לרדת.

אגרת חוב (אג"ח)

הלוואה שהמשקיע נותן למדינה או לחברה, שמחזירה אותה עם ריבית. בדרך כלל סיכון נמוך יותר ממניה.

קרן מחקה מדד

קרן שקונה סל של הרבה מניות או אג"ח לפי מדד, וכך מפזרת את ההשקעה.

פיזור

חלוקת הכסף בין כמה השקעות שונות כדי להקטין את הנזק מנפילה של אחת מהן.

תשואה

הרווח או ההפסד על השקעה, באחוזים.

📖 הסבר למורה

בשוק ההון יש כלל בסיסי: ככל שהתשואה האפשרית גבוהה יותר, גם הסיכון גבוה יותר. חיסכון בבנק כמעט בלי סיכון, אג"ח של המדינה בסיכון נמוך, ומניה של חברה אחת בסיכון גבוה. אין השקעה עם תשואה גבוהה ובלי סיכון.

שני כלים מקטינים סיכון: פיזור (לא כל הכסף במקום אחד) וטווח זמן (כסף שלא צריך בשנים הקרובות יכול "לשרוד" ירידות). ריבית דריבית עובדת לטובת מי שמתחיל מוקדם.

רשות ניירות ערך מפרסמת ארבעה דגלים אדומים להונאות: הבטחה לתשואה גבוהה בלי סיכון; לחץ להשקיע מיד, "הזדמנות חד-פעמית"; הבטחה להחזיר את הכסף אם יהיה הפסד; והצעה שנראית מושלמת מכדי להיות אמיתית. לפני שמשקיעים בודקים מי עומד מאחורי ההצעה והאם יש לו רישיון מהרשות.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות).
2. פתיחה: מציגים "מודעה" דמיונית שמבטיחה 30% בחודש בלי סיכון, ושואלים מה חשוד בה.
3. הסבר: מניה, אג"ח, קרן מחקה מדד, סיכון ותשואה (12 דקות).
4. תרגול בזוגות: חישובי פיזור וריבית דריבית בדף העבודה (13 דקות).
5. דגלים אדומים: התלמידים מסמנים במודעה הדמיונית כל דגל אדום ומנמקים (8 דקות).
6. דיון קצר: מה הייתי בודק לפני שאני משקיע? (3 דקות).
7. חידון קצר ופתק יציאה (5 דקות).

💡 הערות למורה

כל התשואות בתרגילים דמיוניות ונועדו לתרגול; תשואות עבר אינן מבטיחות תשואות בעתיד. ארבעת הדגלים האדומים מנוסחים במילים שלנו לפי עמוד "דגלים אדומים" של רשות ניירות ערך. אין בשיעור המלצה על מוצר השקעה, והמידע כללי ואינו ייעוץ השקעות. מקורות רשמיים (נבדקו 9.11.2026): רשות ניירות ערך: דגלים אדומים להונאות בשוק ההון · רשות ניירות ערך: מידע למשקיעים · משרד החינוך: מבנה תוכנית הלימודים (ציר 4, כיתה י': שוק ההון, סיכון ותשואה, הונאות השקעה).

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. מהי מניה?

- הלוואה לבנק
- חלק קטן בבעלות על חברה
- חיסכון בלי סיכון
- מס על רווחים

2. מה נכון לגבי סיכון ותשואה?

תשואה גבוהה תמיד בלי סיכון

ככל שהתשואה האפשרית גבוהה יותר, גם הסיכון גבוה יותר

אין קשר ביניהם

אג"ח תמיד מסוכנות יותר ממניות

3. למה מפזרים השקעות?

כדי לשלם יותר עמלות

כדי שנפילה של השקעה אחת לא תפגע בכל הכסף

כי החוק מחייב

כדי להבטיח רווח

4. מה מבין אלה הוא דגל אדום?

המשקיע מסביר את הסיכונים

"השקיעו עכשיו, ההזדמנות נגמרת היום!"

החברה מורשית על ידי רשות ניירות ערך

יש מסמך מסודר על ההשקעה

5. הבטחה "אם תפסידו, נחזיר לכם את הכסף" היא:

סימן לעסקה בטוחה

דגל אדום

חובה על פי חוק

מקובלת בכל השקעה

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. מה ההבדל בין מניה לאגרת חוב?
2. כתבו שני דגלים אדומים בהצעת השקעה.

תשובות אפשריות: 1. מניה: בעלות חלקית בחברה, סיכון גבוה יותר. אג"ח: הלוואה לחברה או למדינה שמוחזרת עם ריבית, סיכון נמוך יותר בדרך כלל. 2. למשל: תשואה גבוהה בלי סיכון; לחץ להשקיע מיד; הבטחה להחזיר הפסדים; הצעה "מושלמת".

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

מקורות רשמיים לבדיקה

- רשות ניירות ערך: דגלים אדומים להונאות בשוק ההון
- רשות ניירות ערך: מידע למשקיעים
- משרד החינוך: מבנה תוכנית הלימודים, ציר 4

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בתרגילים דמיוניים, אלא אם צוין מקור רשמי. כללים ושיעורים מתעדכנים: בודקים במקורות הרשמיים. השיעור נכתב בבינה מלאכותית ונבדק בחישוב; עדיין טיוטה לבדיקת מורה.

מחוון למורה

מחוון: סיכוי וסיכון: מניות, אג"ח, פיזור ודגלים אדומים

🚪 **פתק כניסה:** 1. בחיסכון בבנק הסיכון נמוך והריבית ידועה מראש; במניה אפשר להרוויח יותר אבל גם להפסיד. 2. סימן אזהרה: אין תשואה גבוהה בלי סיכון. 3. פיזור: אם השקעה אחת נופלת, האחרות יכולות לאזן. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. 3,000 בכל השקעה: 3,300 + 2,850 + 3,120 = 9,270 ₪.

2. 270 ÷ 9,000 = 3%.

3. 9,000 × 0.95 = 8,550 ₪, הפסד של 450 ₪. הפיזור הקטין את הנזק מההשקעה שירדה.

4. כ-8,144.47 ₪.

5. "30% בחודש, בלי שום סיכון!"

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 72 ÷ 6 = 12 שנים בערך.

7. תשובה פתוחה. בודקים שסומנו: תשואה גבוהה בלי סיכון, לחץ זמן, הבטחה להחזיר הפסדים, הצעה מושלמת.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. מניה: בעלות חלקית בחברה, סיכון גבוה יותר. אג"ח: הלוואה לחברה או למדינה שמוחזרת עם ריבית, סיכון נמוך יותר בדרך כלל. 2. למשל: תשואה גבוהה בלי סיכון; לחץ להשקיע מיד; הבטחה להחזיר הפסדים; הצעה "מושלמת".